

Recenzja doktoratu Jakuba Klepańskiego:
Aktywność przywódców partyjnych w debacie parlamentarnej
w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej

Recenzowana praca składa się z czterech rozdziałów, spisu treści, wstępu, zakończenia, streszczenia i słowach kluczowych w języku polskim i angielskim oraz bibliografii, spisu tabel, wykresów, ilustracji. Ogółem praca liczy 371 strony a bogata i merytoryczna bibliografia 52 strony.

Zapotrzebowanie na ten typ pracy jest bardzo duże, gdyż doktorant analizuje wystąpienia parlamentarne przywódców partyjnych w okresie około 23 lata od IV kadencji do IX kadencji Sejmu RP. Prac o charakterze ogólnym, całościowym na ten temat prawie nie ma w polskiej literaturze przedmiotu są tylko artykuły, eseje i niewielkie fragmenty prac innych autorów. Dlatego też tak ważna jest ta praca, bo z jednej strony autor teże pracy umiejętnie przedstawia całkowicie inne spojrzenie na polską politykę sejmową od strony badania politologicznego. Z drugiej strony stara się być racjonalny, wytykając zarówno wady i zalety przywódców politycznych w sposób proporcjonalny i obiektywny.

Jak sam autor tej pracy twierdzi: „Zatem poniższa analiza w pełni wyczerpuje znamiona innowacyjności badań naukowych, a także w pełni argumentuje potrzebę ich wykonania. Przeprowadzenie tych badań ma niebagatelne znaczenie w procesie uzupełnienia niewystarczająco wykorzystanej przestrzeni badań nad debatą parlamentarną w Polsce.” (s.6) W pełni się zgadzam z autorem gdy chodzi o interpretacją zaprezentowanych badań. Warto jeszcze dodać, że wyjaśnianie wystąpień przywódców parlamentarnych w dużym stopniu przyczynia się do zrozumienia podejmowanych decyzji politycznych.

Głównym celem pracy jest zinterpretowanie aktywności przywódców partyjnych w debacie parlamentarnej w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej podczas IV, V, VI, VII, VIII i IX kadencji oraz jej komparatystyka. Duży zakres procesu badawczego związany jest z wnikliwą i kompleksową analizą 3244 wystąpień wygłoszonych podczas obrad plenarnych Sejmu RP przez przywódców najbardziej relevantnych polskich partii politycznych, zarówno w ujęciu ilościowym i jakościowym.

Wyjaśnianie wystąpień parlamentarnych ma istotne korzyści z punktu widzenia wskazanego celu badawczego. Autor pracy przytoczył aż siedem uzasadnień dla tak prezentowanego celu zarówno od strony naukowej jak i społeczno-politycznej. (s. 7)

Ale zrozumienie tego problemu badawczego, związane jest z badaniami, które można uwypuklić w następującym pytaniu: jak jest aktywność przywódców partyjnych w debacie parlamentarnej w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej podczas IV, V, VI, VII, VIII i IX kadencji, zarówno w ujęciu ilościowym, jak i jakościowym? (s.7-8)

„Wyjaśnienie tego zagadnienia wymaga przeprowadzenia kompleksowych analiz porównawczych. Hipotezy badawcze, które zostały poddane weryfikacji, zostały określone następująco:

H1: Współczesna rola i znaczenie parlamentu są kluczowe dla zinstytucjonalizowania dyskursu przywódców partyjnych.

H2: Wystąpienia parlamentarne są istotną formą aktywności poselskiej, dzięki której przywódcy partyjni mają możliwość wyrażania swoich stanowisk i deklaracji w trakcie procesu legislacyjnego.

H3: W zależności od roli pełnionej w parlamencie przez dane partie polityczne, występują istotne różnice w liczbie i częstotliwości wystąpień ich przywódców.

H4: Przywódcy partyjni są aktywniejsi w debacie parlamentarnej w Sejmie po objęciu funkcji lidera swojego środowiska politycznego.

H5: Przywódcy partyjni zmieniali retorykę względem rządu w zależności od roli pełnionej przez ich partię w parlamencie.

H6: Przywódcy partyjni krytykowali swoich oponentów politycznych bez względu na rolę pełnioną przez ich partię w Sejmie.” (s.8)

Wszystkie zaprezentowane powyżej hipotezy badawcze, zostały zweryfikowane pozytywnie w toku zaprezentowanych badań.

Struktura pracy ma charakter problemowy. Od strony metodologicznej praca spełnia wszystkie wymogi jakie stawia się tego rodzaju pracy naukowej. Autor umiejętnie łączy odpowiednie metody i techniki badawcze, dopasowując je do poszczególnych etapów pracy. Zastosował analizę instytucjonalno-prawną do analizy tekstów i norm prawnych, dzięki której zbadano struktury prawnoustrojowe dotyczące polskiego parlamentu, ze szczególnym uwzględnieniem Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w szczególności formalnych uwarunkowań wystąpień parlamentarnych, w tym ich roli w procesie ustawodawczym. W opisywanej materii

zastosowano także metodę porównawczą do analizy poszczególnych wyników wyborów w różnych okresach.

Jednak podstawowymi metodami badawczymi były dwie metody, ilościowa i jakościowa. Autor jednak w swojej pracy omawiając użycie metod w pracy połączył obie metody w jedną ilościowo-jakościową i uzasadnił to w ten sposób: „konstrukcją procesu badawczego jest metoda ilościowo-jakościowa, która łączy w sobie zbieranie i przetworzenie danych liczbowych dotyczących wystąpień parlamentarnych wybranych przywódców z merytoryczną analizą ich treści.” (s.12) Jednak dalej już pisze o tych metodach oddzielnie. Metoda ilościowa jest użyteczna w kontekście ukazania aktywności przywódców partyjnych w debacie parlamentarnej - aktywności za pomocą odpowiednich wskaźników. Technikami badawczymi gdy chodzi o metodę ilościową autor pracy posłużył się programem Microsoft Excel jako oprogramowanie służące klasyfikacji i przetworzeniu danych, a także pozwalające zastosować autorskie wskaźniki pozwalające wielopłaszczyznowo przeanalizować aktywność przywódców w debacie parlamentarnej. A także zautomatyzowanym modelem generatywnym Latent Dirichlet Allocation (LDA), pozwalający wyróżnić profile tematyczne w badanych wystąpieniach. Niniejsze narzędzie zastosowano w ramach odpowiedniego zaprogramowania analizy materiału badawczego w języku R w oprogramowaniu RStudio. (s.136)

Metoda jakościowa jest podstawą analiz wypowiedzi – pokazującą główne tematy, argumenty i strategii retorycznej stosowaną przez przywódców. Tutaj autor uszczegółowił o jaką metodę jakościową zastosował w swej pracy: „Badania jakościowe prowadzono w zakresie analizy dyskursu politycznego (ang. Political Discourse Analysis – PDA), dzięki której możliwym było zbadanie treści wystąpień przywódców w zakresie ich struktury, stosowanej argumentacji i retoryki. Tym samym możliwym jest określenie sposobu, w jaki przywódca konstruował swój przekaz i odnosił się do swoich oponentów czy bieżących wydarzeń.”(s. 12)

Recenzując pracę, należy także wspomnieć o technikach badawczych (autor w tej pracy pisze o „narzędziach badawczych”), które w tym przypadku pełnią istotną rolę w procesie badawczym: „pakiet Microsoft Office (pakiet programów biurowych, niezbędnych do gromadzenia, raportowania, przetwarzania i opisywania zgromadzonych danych), RStudio (program statystyczny, umożliwiający kodowanie, przetwarzanie, porównywanie i skalowanie zgromadzonych danych; znacząco usprawnia realizację procesu analizy danych)”, dalej APA odpowiedni styl edytorski, który według Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, odpowiednio reguluje przypisy bibliograficzne w niniejszej pracy. (s.13)

Recenzując dysertację należy także krótko wspomnieć o zawartości merytorycznej pracy. W pierwszym rozdziale rozprawy autor przedstawił badania związane z parlamentem, jego znaczenie i współczesna rola. W dużym stopniu także zaznaczył wkład polskiego systemu politycznego w realnej polskiej polityce. Część tą skonstruował po przez odpowiedzi na określone pytania badawcze: jakie są główne cechy charakteryzujące pojęcie parlamentu? Jakie są funkcje parlamentu? Jakie struktury mają parlamenty na świecie? Jaka jest geneza polskiego parlamentaryzmu?

W drugim rozdziale pracy zaprezentowano wyniki badań prowadzonych w celu określenia znaczenia wystąpień parlamentarnych w kontekście szeroko pojmowanej aktywności poselskiej. Tą część autor także skonstruował po przez odpowiedzi na określone pytania badawcze: czym jest aktywność poselska i jaką pełni rolę? Jakie są formalne uwarunkowania wystąpień na posiedzeniach Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej? Jak bada się przemówienia polityczne? Zasadniczym celem było sklasyfikowanie i scharakteryzowanie form tej aktywności, w ujęciu parlamentarnym i pozaparlamentarnym.

W trzeciej części pracy wykonano badania ilościowe, związane z określonymi wynikami empirycznymi dotyczącymi aktywności przywódców partyjnych w debacie parlamentarnej w Sejmie RP. Autor kreśląc ten rozdział starał się odpowiedzieć na pytania: jakie są teoretyczne założenia analizy ilościowej wystąpień sejmowych przywódców partyjnych w niniejszej rozprawie? Jaka jest aktywność klubów poselskich w debacie parlamentarnej w ujęciu ilościowym? Jaka jest aktywność przywódców partyjnych w debacie parlamentarnej w ujęciu ilościowym? Prymarnym celem tych analiz jest zmierzenie i porównanie tej aktywności określonych polityków, po przez zastosowanie odpowiednich wskaźników.

W ostatnim rozdziale dysertacji dokonano empirycznych badań jakościowych, które mają za zadanie określić merytoryczną stronę wystąpień parlamentarnych określonych przywódców partyjnych. Przeprowadzone analizy pozwolą udzielić odpowiedzi na określone pytania: jakie są główne motywy tematyczne wystąpień przywódców partyjnych w debacie parlamentarnej? Badania pozwolą zdiagnozować podobieństwa i różnice stosowanej retoryki określonych polityków, odpowiednio przedstawić ich stanowiska i deklaracje, a także zbadać ich wzajemne relacje.

Dostrzeżone błędy w bibliografii:

1. W Bibliografii drobne pomyłki. W 2008 r. wydałem wraz z M. Czerwińskim pracę zbiorową pt. Partie polityczne – przywództwo partyjne. Red. J. Sielski i M. Czerwiński. Wyd. Adam Marszałek Toruń 2008, a nie pt. Przywództwo lokalne a kształtowanie demokracji partycypacyjnej. Po takim tytułem wydano w 2008 r. w wydawnictwie UMCS w Lublinie a red. byli S. Michałowski i K. Kuć-Czajkowska a co do moich publikacji, reszta się zgadzała.
2. Piasecki, A. K. (red.). (2006). Przywódcy i przywództwo we współczesnej Afryce. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego – jest a powinno być ?:
3. Szklarski, B. (red.). (2008). Lider, Manager, Oportunista – współczesne koncepcje przywództwa. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar – jest a powinno być:
Kasaniuk, K. (red.). (2008). Lider, Manager, Oportunista – współczesne koncepcje przywództwa. Warszawa: Collegium Civitas
4. Michałowski, S., Kuć-Czajkowska, K. (red.). (2008). Gra w przywództwo – jak zdobyć i utrzymać władzę. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – jest a powinno być:
Szklarski B., (red.), Gra w przywództwo – jak zdobyć i utrzymać władzę. Warszawa: Collegium Civitas

Mam też **pytanie do autora dysertacji doktorskiej**. Pisząc o wystąpieniu posła G. Napieralskiego były pewne niezgodności, cytuje autora dysertacji: „W kontekście porównania wyników badań jakościowych oraz wyników badań z zastosowaniem metody LDA (Ilustracja 3.) należy wskazać, że w przypadku G. Napieralskiego model generatywny wykazał wysoki poziom zainteresowania polityka tematyką sądownictwa, czego nie potwierdziła analiza jakościowa. W przypadku pozostałych tematów należy wskazać, że poziom ich korelacji jest wysoki.”

Powstaje pytanie: dlaczego tak się stało? Skąd taka rozbieżność między wynikami LDA a analizą jakościową ?

Przechodząc do wstępnego podsumowania i wniosków związanych z recenzowaną pracą:

1. Znaczenie zaprezentowanej problematyki jest bardzo ważne, gdyż w Polsce ten rodzaj badań jest mało „używany”, przeto praca jest istotnym krokiem w rozwoju badań nad wystąpieniami parlamentarnymi jak i nad badaniami nad parlamentaryzmem.
2. Bardzo dobra konstrukcja recenzowanej pracy. Logiczna i przejrzysta. Nie mniej rozdział trzeci pracy charakteryzował się zbyt dużą powtarzalnością stwierdzeń. Na tym tle rozdział czwarty był dynamiczny i interesujący, potwierdzający dobry dobór aplikacji do opisu jakościowego wypowiedzi przywódców analizowanych partii politycznych.
3. Recenzowana dysertacja doktorska ma dużą wartość naukową, autor umiejętnie wykorzystuje terminologię naukową i zarazem stosuje adekwatne metody badawcze, które polskiej nauce o polityce są mało wykorzystywane.
4. Praca została osadzona w dobrym kontekście teoretycznym, jasno opisano badane zagadnienia oraz podstawy teoretyczne problemu.
5. Bardzo dobre wykorzystanie źródeł i literatury przedmiotu zarówno polskiej jak i zagranicznej.
6. Dobra poprawność językowa. Dobry styl pisania i budowy zdań.
7. Bardzo dobra przejrzystość i czytelność i jakość graficzna tabel, wykresów i ilustracji.
8. Praca powinna zainteresować nie tylko środowisko nauki o polityce ale i też badaczy nauk społecznych za równo w Polsce jak i zagranicą.
9. Należy poprawić bibliografię, tutaj jest pytanie: czy zawiódł człowiek czy maszyna?

Podsumowanie całości pracy

Tytuł pracy odzwierciedla treść doktoratu napisanego. Praca skupiła się na analizie aktywność przywódców partyjnych w debacie parlamentarnej w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej. Jestem pod dużym wrażeniem pracy, świetny styl i język dysertacji, układ merytoryczny logiczny i bardzo bogata literatura przedmiotu i odpowiednio dobrane metody badawcze, dobrze zrealizowany cel pracy i główna teza pracy jak i szczegółowe tezy, pozwoliły mi ocenić pracę od strony merytorycznej bardzo wysoko, stronę formalną także wysoko, drobne błędy nie kładą ujemnego cienia na stronę merytoryczną.

Recenzowana praca przeto powinna być wyróżniona i opublikowana.

Dlatego też, stwierdzam, że rozprawa doktorska magistra **Jakuba Klepańskiego p.t. Aktywność przywódców partyjnych w debacie parlament w Sejmie Rzeczypospolitej**

Polskiej, spełnia wszystkie wymagania określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 742).

Z tego też, powodu wnoszę o przyjęcie przedłożonej mi do recenzji pracy i dopuszczenie Doktoranta do kolejnego etapu w przewodzie doktorskim.

Prof. dr hab. Jerzy Sielski

